

عنوان مقاله:

تحلیل ادبی و هنری رویا در متن و نگاره داستان «خواب دیدن توس سیاوش را» از منظر نقد تخیلی گاستون باشلار

محل انتشار:

پژوهشنامه ادب حماسی، دوره 15، شماره 2 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

حمیده حرمتی - دانشگاه هنر اسلامی تبریز

رویا رضایور مقدم - دانشگاه هنر اسلامی تبریز

خلاصه مقاله:

تحلیل ادبی و هنری رویا در متن و نگاره داستان «خواب دیدن توس سیاوش را» از منظر نقد تخیلی گاستون باشلار حمیده حرمتی*
استادیار زبان و ادبیات فارسی، هیات علمی دانشگاه هنر اسلامی تبریز، ایران. رویا رضایور مقدم** هیات علمی دانش‌کده هنرهای اسلامی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، ایران. تاریخ دریافت: ۲۷/۸/۱۳۹۶ تاریخ پذیرش: ۱۹/۱۰/۱۳۹۷ چکیده گاستون باشلار معرفت شناس، فیلسوف منتقد و از ساختارگرایان نخست فرانسه، شیوه نقدی تازه را بر پایه تحلیل و تفسیر تصاویر ادبی و هنری پایه‌گذاری کرد. باشلار که مبنای نقد خویش را بر پایه عناصر چهارگانه قرار داده بود، برای تخیل مادی شاعر و رابطه آن با ضمیر ناخودآگاه و مسائل پدیدار-شناسی نقشی گسترده قائل بود. از دیدگاه معرفت‌شناسانه وی، خیال و رویای شاعرانه به واسطه عناصر چهارگانه و در قالب کهن‌الگوهای اسطوره‌ای با دلالت‌های آشکار و پنهان جلوه مادی می‌یابند و برای پذیرش نقش ادبی و برانگیختن احساسات مخاطب با تصاویری دوگانه جلوه می‌نمایند که تحلیل تخیل مادی و تفسیر این دوگانگی‌ها، سبب گشودن عقده متن می‌شود. داستان «خواب دیدن توس سیاوش را» یکی از ده‌ها روایت رویا در شاهنامه است که در یکی از نگاره‌های شاهنامه شاه‌هماسی به عنوان نمونه بی‌بدیلی از به تصویر کشیده شدن عالم رویا و خیال شاعر در نقاشی ایرانی نمود یافته است. این مقاله کوششی در جهت بازنمایی پیوند دیرینه ادبیات و هنر به ویژه نگارگری از دریچه تخیل مادی با روی‌کردی بر آرای باشلار در باب تخیل مادی شاعر در شعر و تطابق آن‌ها با نگاره است تا آشکار نماید که عناصر چهارگانه در تخیل فردوسی در این داستان چه جای‌گاهی داشته و چگونه در قالب کلمات و تصویرسازی‌ها نمود پیدا کرده و تا چه اندازه با نقد تخیلی باشلار در شعر و نگاره قابل تطبیق است. به استناد موارد یافت شده می‌توان گفت شاعر و نگارگر از تخیل مادی و دوگانگی دیالکتیکی مورد نظر باشلار در خلق اثر خود بهره‌مند گردیده اند. * . . ** hormati@tabriziau.ac.ir rezapour@tabriziau.ac.ir

کلمات کلیدی:

کلیدواژه‌ها: رویا، نقد تخیلی، گاستون باشلار، توس، سیاوش، نگاره

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1541684>

